

Jesteś pracownikiem?

Poznaj swoje ubezpieczenia

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Jesteś objęty ubezpieczeniami jako pracownik, jeśli:

- pracujesz na etat,
- pracujesz na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług (np. umowy uaktywniającej jako niania) albo umowy o dzieło zawartej z:
 - pracodawcą, dla którego wykonujesz jednocześnie umowę o pracę,
 - inną firmą, ale umowa ta jest wykonywana na rzecz Twojego pracodawcy.

WAŻNE!

Nie jesteś objęty ubezpieczeniami jako pracownik, nawet jeśli zawrzesz umowę o pracę, gdy jesteś osobą współpracującą. Współpraca oznacza, że wykonujesz pracę dla bliskiej osoby, która prowadzi pozarolniczą działalność lub korzysta z tzw. ulgi na start, w ramach tej działalności i prowadzicie wspólne gospodarstwo domowe. Za bliskie osoby uznajemy małżonka, dziecko własne, małżonka lub przysposobione, rodziców, macochę, ojczyma lub osobę przysposabiającą. Wyjątek: nie uznajemy Cię za osobę współpracującą, jeśli Twój bliski zawarł z Tobą umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

Jakimi ubezpieczeniami jesteś objęty

Jako pracownik jesteś objęty obowiązkowo:

- ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym i wypadkowym,
- ubezpieczeniem zdrowotnym.

Jakie obowiązki ma Twój płatnik składek

Twoim płatnikiem składek jest **pracodawca** (także jeśli zatrudnia Cię na umowę zlecenia albo umowę o świadczenie usług inny podmiot ale wykonujesz pracę na rzecz swojego pracodawcy). Powinien on:

- zgłosić Cię do ubezpieczeń na formularzu ZUS ZUA w ciągu 7 dni od dnia, w którym Cię zatrudnił,
- wyrejestrować Cię z ubezpieczeń na formularzu ZUS ZWUA w ciągu 7 dni od rozwiązania lub wygaśnięcia umowy,
- za każdy miesiąc przekazywać do ZUS imienny raport ZUS RCA (rozliczenie składek za Ciebie) lub ZUS RSA (wykazanie okresów Twoich świadczeń i przerw),
- zgłosić członka Twojej rodziny do ubezpieczenia zdrowotnego lub go z niego wyrejestrować na formularzu ZUS ZCNA w ciągu 7 dni od dnia, w którym poinformowałeś pracodawcę o konieczności zgłoszenia lub wyrejestrowania danego członka rodziny,
- potrącać z Twojego wynagrodzenia, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy.

Od jakiej kwoty (podstawy wymiaru) Twój pracodawca oblicza składki na ubezpieczenia społeczne

Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe pracodawca oblicza od Twojego przychodu (w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych) z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy o pracę. Jeśli dodatkowo pracujesz na rzecz Twojego pracodawcy np. na podstawie umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług, to składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe pracodawca obliczy zarówno od przychodu osiąganego z umowy o pracę, jak i od przychodu osiąganego z tej umowy zlecenia.

Do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe nie wlicza się:

- wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy z powodu choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną oraz zasiłków z ubezpieczeń społecznych,
- określonych przepisami składników przychodu (np. nagród jubileuszowych, które według zasad ich przyznawania przysługują pracownikowi nie częściej niż co 5 lat, odpraw pieniężnych, które przysługują w związku z przejściem na emeryturę lub rentę).

Kwota, od której pracodawca oblicza składki na Twoje ubezpieczenia emerytalne i rentowe, w 2019 r. nie może przekroczyć **142 950 zł** rocznie. Jest to tzw. kwota rocznego ograniczenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (30-krotność prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego).

WAŻNE!

Jeśli co najmniej 2 płatników ma obowiązek opłacać składki na Twoje ubezpieczenia emerytalne i rentowe (np. masz 2 pracodawców), to zawiadom ich, gdy Twoja podstawa wymiaru składek na te ubezpieczenia przekroczy **142 950 zł**. Osiągnięcie tej kwoty spowoduje, że przestaną oni opłacać składki na Twoje ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Jednak jeśli przestaną opłacać za Ciebie należne składki, ponieważ wprowadzisz ich błąd, do odpowiedzialności pociągniemy Ciebie.

Składki na ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe pracodawca oblicza od takiej samej kwoty, od jakiej oblicza składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, czyli od przychodu z podanymi wcześniej wyłączeniami. Jednak w ich przypadku nie stosuje się limitu kwoty 30-krotności prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego (w 2019 r. jest to **142 950 zł**) – pracodawca musi opłacać składki od całości Twoich przychodów z umowy o pracę.

Od jakiej kwoty (podstawy wymiaru) Twój pracodawca oblicza składkę na ubezpieczenie zdrowotne

Składkę na ubezpieczenie zdrowotne pracodawca oblicza od Twojego przychodu. Wcześniej jednak odejmuje od niego kwoty składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe finansowane przez Ciebie. Składki na ubezpieczenie zdrowotne oblicza także od wynagrodzenia za czas Twojej niezdolności do pracy z powodu choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną. Kwota, od której pracodawca opłaca składkę na ubezpieczenie zdrowotne, nie podlega ograniczeniu.

Jaka jest wysokość składek

Wysokość składek wynosi:

- na ubezpieczenie emerytalne – 19,52% kwoty, od której pracodawca oblicza składkę (składkę finansujecie w równych częściach Ty i Twój pracodawca – po 9,76%),
- na ubezpieczenia rentowe – 8% (Ty finansujesz 1,5%, a Twój pracodawca – 6,5%),
- na ubezpieczenie chorobowe – 2,45% (składkę finansujesz w całości Ty),
- na ubezpieczenie wypadkowe – wysokość składki jest zróżnicowana (składkę finansuje w całości pracodawca),
- na ubezpieczenie zdrowotne – 9% (składkę finansujesz w całości Ty).

Jakie jeszcze składki opłaca pracodawca

Pracodawca ma obowiązek opłacać za Ciebie składki na **Fundusz Pracy (FP)** i **Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych (SFWON)**, które ustala od tej samej kwoty, od jakiej oblicza składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (bez stosowania rocznego ograniczenia), czyli od Twojego przychodu. Nie musi opłacać tych składek tylko wtedy, gdy Twój miesięczny przychód w przeliczeniu na pełny miesiąc jest niższy od ustawowego minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Jeśli co najmniej 2 płatników ma obowiązek opłacać składki na Twoje ubezpieczenia emerytalne i rentowe (np. masz 2 pracodawców), to gdy łączna kwota Twojego przychodu będzie równa co najmniej minimalnemu wynagrodzeniu, składki na FP i SFWON obliczy każdy z płatników.

Do obowiązkowej składki na SFWON stosujemy odpowiednio przepisy dotyczące obowiązkowych składek na FP. Składki na SFWON i FP pracodawca oblicza w ten sposób, że sumuje stopy procentowe tych składek, a w deklaracji rozliczeniowej wykazuje łączną kwotę należności.

Jeśli Twój pracodawca jest przedsiębiorcą, to ma on obowiązek opłacać za Ciebie składki na **Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (FGŚP)**. Składkę tę musi opłacać od tej samej kwoty, od jakiej oblicza składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (bez stosowania rocznego ograniczenia), czyli od Twojego przychodu.

Składek na FP, SFWON i FGŚP pracodawca nie opłaca za Ciebie, gdy jesteś kobietą i skończyłaś 55 lat albo gdy jesteś mężczyzną i skończyłeś 60 lat.

Twój pracodawca opłaca za Ciebie składki na **Fundusz Emerytur Pomostowych**, jeśli:

- urodziłeś się po 31 grudnia 1948 r.,
- wykonujesz prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o których mowa w ustawie o emeryturach pomostowych.

Składki na wskazane fundusze są obliczane od kwot stanowiących podstawę ich wymiaru w wysokości: FP – 2,30%, SFWON – 0,15%, FGŚP – 0,10%, FEP – 1,5%.

Jakie informacje powinien przekazywać Ci Twój pracodawca jako płatnik składek

Pracodawca powinien przekazywać Ci informacje zawarte w składanych do ZUS raportach, abyś mógł je zweryfikować. Powinien to robić na piśmie lub – za Twoją zgodą – w formie dokumentu elektronicznego.

Jeśli uważasz, że informacje te nie są zgodne z prawdą, to możesz zgłosić do pracodawcy wniosek o ich poprawienie. Wniosek możesz zgłosić na piśmie lub ustnie podczas rozmowy z pracodawcą, który spisze z niej protokół. Masz na to 3 miesiące od otrzymania informacji. Jeśli Twój pracodawca nie sprostuje błędnych informacji w ciągu miesiąca, to możesz złożyć w naszej placówce wniosek o poprawienie danych.

WAŻNE!

Płatnik składek ma obowiązek przekazywać Ci informacje zawarte w dokumentach, w których rozlicza składki, za dany rok w podziale na poszczególne miesiące do 28 lutego roku następnego. Jeśli zażadasz, musi także przekazać Ci taką informację za miesiąc poprzedni, lecz nie możesz o to prosić częściej niż raz na miesiąc.

Co dają Ci ubezpieczenia społeczne

Dzięki ubezpieczeniom społecznym możesz otrzymać jednorazowe, okresowe lub stałe świadczenia w razie choroby, urodzenia dziecka i rodzicielstwa, wypadku przy pracy lub niezdolności do pracy.

Z ubezpieczeń **emerytalnego i rentowych** Tobie lub Twoim bliskim przysługują następujące świadczenia:

- **emerytura** – gdy osiągniesz wiek emerytalny (60 lat dla kobiet, 65 lat dla mężczyzn),
- **renta z tytułu niezdolności do pracy** – gdy lekarz orzecznik ZUS stwierdzi u Ciebie długotrwałą niezdolność do pracy, o ile masz wymagany staż ubezpieczenia,

- **renta szkoleniowa** – gdy lekarz orzecznik ZUS stwierdzi u Ciebie długotrwałą niezdolność do pracy, ale po szkoleniu możesz uzyskać takie kwalifikacje, które przy Twoim stanie zdrowia pozwolą Ci wykonywać pracę,
- **renta rodzinna** – przysługuje uprawnionym członkom Twojej rodziny po Twojej śmierci,
- **zasitek pogrzebowy** – przysługuje Twoim bliskim po Twojej śmierci lub Tobie po śmierci członka Twojej rodziny; w określonych ustawowo przypadkach zasitek ten przysługuje także osobie niespokrewnionej lub instytucji, jeśli pokryły koszty pogrzebu.

WAŻNE!

Gdy będziesz otrzymywać emeryturę lub rentę i dostaniesz orzeczenie o niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji albo ukończysz 75 lat, będzie przysługiwać Ci dodatek pielęgnacyjny.

Do renty rodzinnej może przysługiwać dodatek dla sierot zupełnych.

Z ubezpieczenia chorobowego przysługują Ci następujące świadczenia:

- **zasitek chorobowy** – gdy masz zwolnienie lekarskie w związku z niezdolnością do pracy z powodu choroby (po pierwszych 33 dniach zwolnienia w danym roku kalendarzowym lub 14 dniach zwolnienia, jeśli masz ponad 50 lat; wcześniej przysługuje Ci wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy wypłacane przez pracodawcę z jego środków); zasitek przysługuje przez maksymalnie 182 dni albo – w przypadkach wymienionych w ustawie – przez 270 dni,
- **świadczenie rehabilitacyjne** – gdy wykorzystasz cały okres zasiłku chorobowego, ale nadal nie masz zdolności do pracy, a dalsze leczenie lub rehabilitacja lecznicza mogą umożliwić Ci odzyskanie tej zdolności; świadczenie przysługuje przez okres niezbędny do przywrócenia Ci zdolności do pracy, ale nie dłużej niż przez 12 miesięcy,
- **zasitek macierzyński** – gdy urodziło Ci się dziecko albo przyjmiesz na wychowanie dziecko w wieku do 7 lat (lub do 10 lat, jeśli dziecko ma odroczony obowiązek szkolny),
- **zasitek opiekuńczy** – gdy (w określonych ustawowo przypadkach) sprawujesz osobistą opiekę nad chorym dzieckiem, dzieckiem niepełnosprawnym, które nie ukończyło 18 lat, innym chorym członkiem rodziny albo zdrowym dzieckiem do lat 8,
- **zasitek wyrównawczy** – gdy pracodawca obniżył Twoje wynagrodzenie, ponieważ poddajesz się rehabilitacji zawodowej, której celem jest adaptacja lub przyuczenie do określonej pracy.

Z ubezpieczenia wypadkowego przysługują Ci następujące świadczenia:

- **zasitek chorobowy** – gdy masz zwolnienie lekarskie w związku z niezdolnością do pracy z powodu schorzenia spowodowanego przez wypadek przy pracy lub chorobę zawodową,

- **świadczenie rehabilitacyjne** – gdy wykorzystasz cały okres zasiłku chorobowego, ale nadal nie masz zdolności do pracy z powodu schorzenia spowodowanego wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową, a dalsze leczenie lub rehabilitacja lecznicza mogą umożliwić Ci odzyskanie tej zdolności; świadczenie przysługuje przez okres niezbędny do przywrócenia Ci zdolności do pracy, ale nie dłużej niż przez 12 miesięcy,
- **zasiłek wyrównawczy** – gdy pracodawca obniżył Twoje wynagrodzenie, ponieważ poddajesz się rehabilitacji zawodowej, której celem jest adaptacja lub przyuczenie do określonej pracy, a Twoje schorzenie jest wynikiem wypadku lub choroby zawodowej,
- **renta wypadkowa** – gdy lekarz orzecznik ZUS stwierdzi u Ciebie długotrwałą niezdolność do pracy wynikającą z wypadku przy pracy lub choroby zawodowej,
- **jednorazowe odszkodowanie** – za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, który jest następstwem wypadku przy pracy lub choroby zawodowej.

WAŻNE!

Jeśli spełnisz ustawowe warunki, będziesz otrzymywać zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne oraz zasiłek macierzyński także po ustaniu zatrudnienia.

Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2019 r. poz. 1145),
- Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2019 r. poz. 1040),
- Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 300, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1270, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2019 r. poz. 645, z późn. zm.),
- Ustawa z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1205),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1373, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2019 r. poz. 1482),
- Ustawa z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. z 2018 r. poz. 1433, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1924),
- Ustawa z dnia 23 października 2018 r. o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych (Dz.U. poz. 2192),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 1949).

Ulotka ma charakter informacyjny i nie stanowi wykładni prawa.

Warszawa, maj 2019 r.

www.zus.pl

Twój przewodnik po ubezpieczeniach społecznych

Blisko milion odwiedzających każdego miesiąca

Platforma Usług Elektronicznych - sprawy ubezpieczeniowe i rozliczenia przez internet

Drugi najpopularniejszy portal publiczny w Polsce

Łatwe wyszukiwanie przydatnych informacji

Elektroniczna biblioteka ZUS - ulotki, poradniki, informatory w PDF

Przyjazny dla osób z niepełnosprawnością

ZUS | ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

ul. Szamocka 3, 5
01-748 Warszawa

- Platforma Usług Elektronicznych: www.zus.pl
- Centrum Obsługi Telefonicznej ZUS:
 - 22 560-16-00* dla tel. komórkowych i stacjonarnych
 - * koszt połączenia według umowy klienta z operatorem telekomunikacyjnym
 - Skype: [zus_centrum_obsługi_tel](https://www.skype.com/name/plus/zus_centrum_obsługi_tel)
 - e-mail: cot@zus.pl

Zdjęcie na okładce: alexsokolov - Fotolia.com
Skład: Poligrafia ZUS w Warszawie. Zam. nr 2525/19